

turgului sovietic Vampilov, *Întoarcerea fiului risipitor*, într-o distribuție ce cuprinde, alături de actori ai teatrului (Anda Caropol, Ioana Crăciunescu, Ruxandra Sireteanu, Viorel Comănici, Ion Siminie, Vasile Lupu), și câțiva studenți ai I.A.T.C.

Desigur, marea dramaturgie clasică nu poate lipsi dintr-un repertoriu bine alcătuit.

Doi clasici ai dramaturgiei ruse, Gogol și Cehov, sînt alăturați în spectacolul-coupé cu *Jucătorii de cărți* și *Ursul*, în regia lui George Rafael. Printre interpreți, notăm pe Ștefan Iordache, Melania Cîrje, George Constantin, Sandu Sticlăru, Victor Ștengăru, Val Săndulescu, Ion Punea.

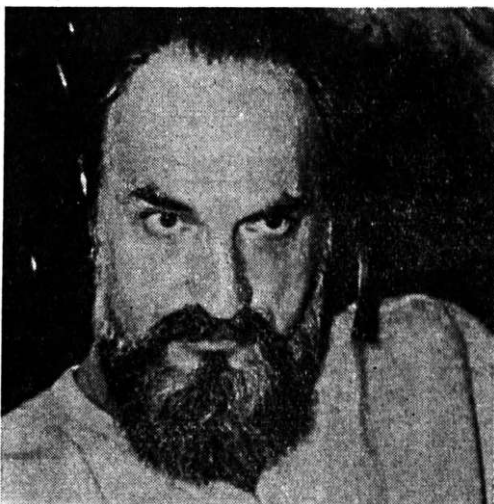
După *Hamlet* și *Henric al IV-lea*, stagiunea aceasta va aduce la rampă, din repertoriul shakespearian, *Timon din Atena*, în regia lui Dinu Cernescu. Tot el va pune în scenă și două lucrări cu implicații politice contemporane, semnate de Arrabal: *Guernica* și *Picnic pe cîmpul de luptă*.

Preocuparea de bază a muncii noastre rămîne, însă, piesa originală de actualitate. Ne aflăm în fază foarte înaintată de lucru cu doi autori, Teodor Mazilu și Ion Brad. Cu textul unuia dintre ei urmează să intrăm, cît mai curînd, în repetiții. În aceeași ordine de preocupări, dramaturgia debutanților va constitui un important punct de interes în activitatea noastră; în scopul lansării lor, preconizăm înființarea, în cadrul teatrului, a unui „cenacul de dramaturgie tîrzie”.

Preocupările teatrului nostru nu se reduc, însă, la atît. Am dobîndit, în stagiunea anterioară, o substanțială experiență în munca cu amatori: o vom folosi acum, îmbogățind-o și diversificînd-o.

Avem, după cum se vede, multe proiecte. Sperăm să le ducem la bună împlinire, în această stagiune care se deschide și pe care o dorim de mare succes pe toate planurile.

Florica Ichim

Dan Nasta: „Hacks — un clasic al modernității”

DAN NASTA:

Peter Hacks

sau

Metamorfozele

iubirii

Grație secolului XVIII (sintem în 1786) și marii influențe europene a spiritului francez (pînă și mobila epocii, în Germania, e franțuzească), monodrama lui Peter Hacks aparține, prin subtilitate, eleganță și suplă mobilitate, acelei porniri și acelei mode create de saloanele franțuzești, datorită cărora iubirea, prin moravuri și spirit, participă la faptul de cultură. Iubirea, în secolul XVIII, e un mijloc de artă, atît pentru evoluția insului, cît și pentru cea a societății. Iubirea modelează un suflet cultural. Dacă Mademoiselle de Scudery a fost cea care a creat o „geografie sentimentală”, cunoscută prin „La Charte du Tendre” (Cartea Duiosiei), tot un francez, Georges de Porto-Riche, e creatorul termenului de „anatomie sentimentală”, iar „Legăturile primejdioase” ale lui Choderlos de Laclos ne apropie direct de sfera monologului Doamnei von Stein — portret polivalent al iubirii feminine, pe care Hacks îl captează într-o viziune de clasicitate, prin coerența logică a desfășurării, justetea observației și claritatea expunerii, ironia tuteland unificator contradicțiile și ambiguitățile.

Charlotte von Stein dă seamă soțului ei de legătura, întinsă pe zece ani, dintre ea și Goethe. Pendulînd între apărare și acuzare, între apologie și pamflet, această lucidă și pasionată narațiune articulează, în mod surprinzător, cinci versiuni, sensibil diferite, ale relației dintre celebrii parteneri. „Conversația” cu vag implicatul soț pornește de la reproșurile acestuia, cum că, datorită rupturii provocate de Charlotte, Goethe a părăsit Weimarul, care îi simte dureros lipsa.

Prima versiune. Eroina se justifică, invocînd îndelungul sacrificiu la care s-a supus, timp de zece ani, pentru a îndeplini o misiune socială și politică, de a-l educa, a-l forma pe înzestratul, dar necioplitul Goethe,

prin funcția de om de lume și de stat al aristocratiei curții a Ducatului de Weimar. Romanul de dragoste la care toți se referă este o pură invenție; sacrificiul s-a dovedit inutil: în loc de un model aristocratic, Goethe a devenit, în mod intolerabil, un geniu răsunător al celor „statonice”.

Versiunea a doua. Rămasă descoperită prin citirea unui crîmpei de scrisoare de la Goethe, Charlotte von Stein acceptă că Goethe a iubit-o și că a silit-o să devină, evident, împotriva dorinței ei, un idol. Nici acest rol „n-a fost ușor”, pentru că cerea numai sacrificii, din partea unei femei cu multiple îndatoriri „față de mine însămi, de copiii mei, de lumea mea... și față de toate acele instituții care fac lumea suportabilă pentru pămînteni”. După zece ani de asemenea corvoadă, suportînd cu greu pretențiile unui așa-zis „sol al nemuririi”, era îndreptățită să spună: „Ajunge!”

Se produce o nouă cotitură în conversație și aflăm, în *versiunea a treia*, că, de fapt, Goethe fiind incapabil de iubire — un monstru de egoism — cea care a iubit cu adevărat și în exclusivitate a fost doar ea, care, evident și iarăși, a trebuit „să aducă numai sacrificii pe altarul iubirii”. Doamna von Stein își dezvăluie, treptat, tot arsenalul abilelor manevre întreprinse de îndrăgostită, pentru a subjugă ambiția masculină a poetului, celibatar înăscut. Între timp, sosește nerăbdător așteptata scrisoare de la Goethe, indiciu limpede — crede Charlotte — că nici acolo, în Italia, el nu se poate elibera de sub imperiul dragostei ei.

Versiunea a patra. Sigură de sine, de conținutul scrisorii, după cum îl visa, amină deschiderea acesteia, pentru a-și prelungi, cu rafinament, îndelunga degustare a triumfului, în timp ce descrie pe larg împlinirea dragostei cu un zeu: „Noi ne-am iubit altfel și mai mult decît oamenii de rînd, iar plăcerile noastre nu pot fi asemănate cu ale muritorilor”. La „insistențele” tăcerii domnului von Stein, e sugerat și momentul nupțial al aristocratei cu ilustrul bărbat.

Versiunea a cincea. Urmează, însă, să regrete momentul ei de slăbiciune, greșeala de a-i fi mărturisit că-l iubește, dîndu-i astfel posibilitatea de a domina relația lor. Pentru a nu pierde partida, Charlotte i se refuză, recîștigînd poziția fortificată a unei prieteni platonice: „o legătură cu adevărat indisolubilă”. Concluzia: „Tema conversației noastre e epuizată. Trebuie s-o încheiem. Mi-ai poruncit să port de grijă, să-l păstrăm pe Goethe. Stein, Goethe va rămîne cu noi, eu însă, nu voi rămîne cu dumea, mă voi căsători cu el, dragă Iosias”. Scrisoarea pe care își întemeia triumful acestei ultime și surprinzătoare hotărîri, odată deschisă, aduce limpezirea catastrofică: Goethe s-a detașat de Charlotte von Stein, care, chiar în clipa cînd își părăsește soțul, e părăsită de Goethe.

În cele cinci versiuni ale relatării ni se oferă un portret dinamic și polivalent al iubirii unei femei. Metamorfozele descrise se întemeiază, fundamental, pe complexitatea unui caracter, a unei psihologii umane bogat structurate, iar prilejul lor de manifestare se află în schimbările de *situație sentimentală*, datorate unui plus de adevăr, pe care viața îl aduce la lumină. Din adevăr în adevăr, adevărul se lărgeste, înlăturînd mască după mască de pe chipul eroinei, ajuns, în final, demachiat, față cu sine însuși. În prima versiune, Charlotte pledează cauza unei aristocrate, dinaintea unui aristocrat, dinaintea curții ducale din Weimar — prezentă ca o curte cu juri a opiniei publice —, dinaintea, chiar, a unui tribunal al posterității. Femeia principală, marțială și autoritară, a primei versiuni, cedează pasul femeii galante și spirituale, cochetă, apoi femeii, apărîndu-și, cu supremă luciditate, dreptul la marea pasiune, apoi, pierzîndu-se în euforia împlinirii de o clipă, trecînd prin triumful calin al scopului, în sfîrșit!, atins, și... în sfîrșit, cunoscînd adevărul crud și mizer al singurătății unei ființe umane, al unei biete femei părăsite.

Este drumul unei duble cunoașteri, a eroinei față de sine și a noastră față de ea, pornind de la *a părea*, cu fața întoarsă spre oglinda societății, pînă la *a fi*, cu privirea întoarsă în propria-i suferință. Jocul metamorfozelor, al schimbărilor de măști, este jocul dramatic al cunoașterii. Deopotrivă proces și apologie a iubirii, conversația-monolog a doamnei von Stein dezvăluie și structura unei societăți aristocratice, conservatoare și reacționare, învînsă în lupta cu geniul apt să răstoarne datul creațiunii, în numele progresului.

Odată cu portretul femeii, prin prisma unghiului ei de vedere, mereu altul, ne apare și un portret dinamic al lui Goethe, cînd tînr înzestrat, dar necioplît, scriitor mediocre, politician capricios, om de știință fastidios, cînd monstru egocentric, amant cu succese de duzină, zeu sortit unei iubiri unice, cînd celibatar înrăit sau soț ideal sau, eliberat de cătușele iubirii, redevenind... un extravagant dezechilibrat. Deasupra acestor fluctuații, rod al deformantei, dar subtilei inventivități sentimentale a doamnei von Stein, figura lui Goethe plutește suveran, refăcută prin sugestiile propriei noastre judecăți.

Prin caracterul deschis al problematicei, prin dislocarea situațiilor și prin mutația caracterologică și, mai ales, prin implicarea spectatorului în descifrarea metamorfică a mesajului, Hacks se constituie, dinaintea noastră, ca un clasic al modernității, a cărui cuceritoare actualitate ne-a călăuzit în călătoria, de la text, la înscenare, spre spectatori.